

Status på det specialiserede sociale område – en survey 2010

Tekst: Claus Wendelboe og Kirstine Krommes-Ravnsmed
Udgivet af Socialpædagogerne, maj 2010

Tryk: Knudtzon Graphic A/S
Foto: Colourbox
Oplag: 600
ISBN: 978-87-89992-74-7

Rapporten kan rekvireres hos
Socialpædagogernes Landsforbund, Brolæggerstræde 9,
1211 København K,
tlf. 7248 6000
Mail: sl@sl.dk

Undersøgelsens formål

Denne rapport omhandler en elektronisk survey, som Socialpædagogerne har gennemført blandt ledere af sociale tilbud i april-maj 2010. Der er udsendt et spørgeskema via e-mail, som respondenterne har haft 14 dage til at besvare. Spørgsmålene er mange og detaljerede, og derfor rummer denne afrapportering ikke alle nuancer i besvarelserne. Det kræver nøjere analyser af det store materiale at kunne forklare, hvad der kendetegner de respondenter, der svarede på den ene eller anden måde. I det følgende gives således alene hovedresultaterne.

Hvilke konsekvenser har strukturreformen haft på det specialiserede sociale område? Det vil vi give et svar på at spørge 522 ledere af tilbud på området fra hele landet om deres erfaringer efter reformen. Socialpædagogerne har tidligere gennemført undersøgelser blandt socialchefer og handicapchefer om udviklingen på området¹. Nu er turen kommet til en mere præcis måling af, hvad der konkret sker ude, hvor borgerne og brugerne er.

Siden 1. januar 2007 har kommunerne haft det entydige myndigheds- og finansieringsansvar for hele dette serviceområde, der omfatter handicappede, sindslidende, udviklingshæmmede, udsatte børn og unge samt stofmisbrugere, hjemløse og voldsramte kvinder. Dette ansvar fik kommunerne i forbindelse med strukturreformen.

Kommunerne har siden overtagelsen af opgaverne klaget over en voldsom udgiftsudvikling, der har været svær at styre. Det har været fremhævet gang på gang, at en væsentlig årsag hertil er omlægningen til 100 % omkostningsbaseret takstbetaling for pladserne, som kommunerne køber og sælger hos hinanden og hos regionerne. I denne survey undersøges spørgsmålet: Hvad er årsagerne til de fortsatte takststigninger?

Blandt andre Socialpædagogerne frygtede, at der ville ske en såkaldt "afspecialisering" med strukturreformen, altså at de hidtidige specialiserede tilbud, der lå i amterne, ville tabe konkurrencen med de tilbud, kommunerne selv driver og udbygger. Der har i de sidste år været mange eksempler på, at kommuner hjemtager borgere til egne tilbud og prøver at udvikle tilbud for flere målgrupper, så man kan være selvforsynende med pladser til egne borgere. Derfor undersøges i denne survey spørgsmålet: Sker der en afspecialisering efter strukturreformen?

Udover de nævnte væsentlige spørgsmål, som ikke er blevet undersøgt før nu, omfatter surveyen en lang række spørgsmål, der forsøger at beskrive tilstanden på "markedet" for sociale tilbud pr. april/maj 2010.

¹ Socialpædagogerne (2009): *Økonomi og styring på det specialiserede sociale område – survey blandt socialchefer i kommunerne*
Socialpædagogerne (2009): *Interviewundersøgelse – den kommunale finansiering af voksen-handicapområdet*

Konklusioner

Afspecialisering

Undersøgelsen viser klare indikationer på en generel afspecialisering. I sammenhæng hermed er også tydelige tegn på, at kommunerne i høj grad forsøger at blive mere selvforsynende:

- Flere målgrupper tages ind på det enkelte tilbud.
- 1/3 af lederne oplever pres fra hjemkommunen til at tage flere målgrupper ind
- Tydelige tegn på hjemtagning og øget selvforsyning, særligt – og som forventet – på børne-ungeområdet:
  - blandt andet har 1/5 af tilbuddene oplevet hjemtagning af deres beboere, og for børne-ungeområdet er tallet 1/3
- Knap 1/3 siger, at muligheden for at oppebære ekspertise på små faglige områder er svækket
- På mere end 40 % af tilbuddene sker der ikke eller kun til dels en konkret individuel vurdering af beboernes behov i forbindelse med tildelingen af ydelser. Den individuelle vurdering er ellers et lovkrav (Serviceloven §88)
- Lederne mener dog generelt set ikke, at udviklingen har medført en dårligere kvalitet for brugerne.

Takster

Undersøgelsen dokumenterer, at taksterne har været stigende, men også at flere tilbud har sænket taksterne fra 2009 til 2010. Undersøgelsen giver følgende forklaringer på stigninger i taksterne:

- Lederne anfører især vanskeligere brugere og administrative udgifter som årsager til stigningerne.
- Kommunerne indregner i stort omfang centrale administrative overhead-omkostninger som en del af institutionsudgifterne via tvungne abonnementsordninger (f.eks. IT og HR). Taksterne stiger altså også som følge af "decentralisering" af kommunale omkostninger, der ligger ud over den officielle overhead-procentsats til rådhuset.
- Takststigningerne har i højest grad fundet sted hos tilbud, der sælger (mange) pladser til borgere fra andre kommuner.
- 70 % af lederne oplever, at de i ringe grad eller slet ikke har indflydelse på takstens størrelse.

Gennemgang af resultater

1. Tegn på afspecialisering

Her gennemgås en række forhold, der belyser i hvilken grad, der finder en afspecialisering sted på de sociale tilbud.

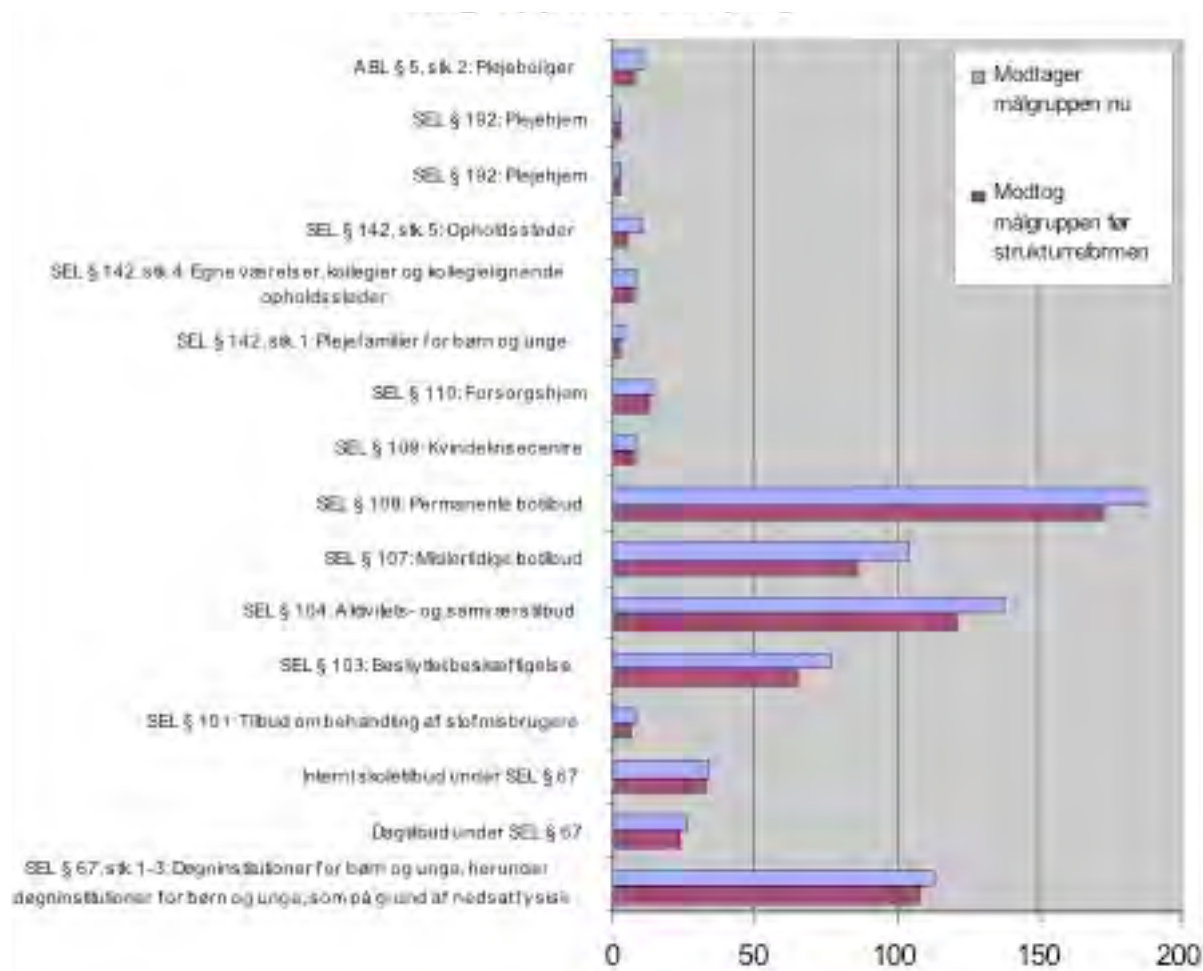
Flere målgrupper

Lederne blev bedt om at angive, hvorvidt deres tilbud modtager personer inden for en lang række paragraf-områder i den sociale servicelov (SEL). Desuden skul-

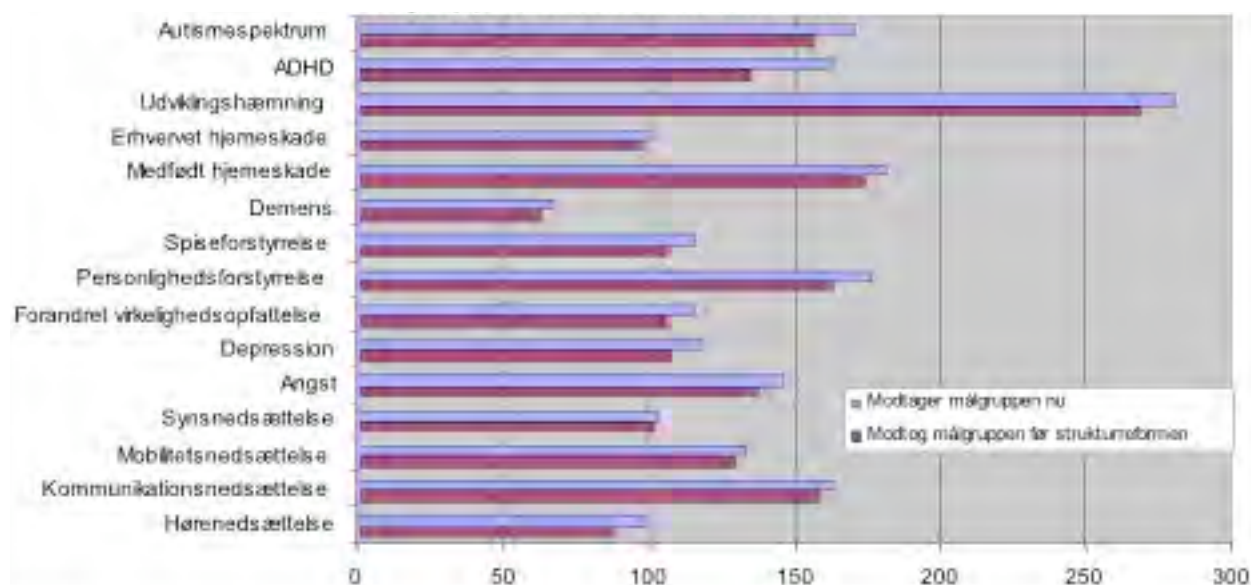
le de tage stilling til hvilke aldersgrupper, funktionsnedsættelser og sociale problemer deres tilbud henvender sig til. Disse kategoriseringer svarer hovedsageligt til tilbudsportalens inddeling. Lederne blev bedt om både at svare på, hvilke målgrupper de modtager nu, og hvilke de modtog før strukturreformen.

I graferne på de næste sider vises udviklingen fra før strukturreformen og til nu. Der er kun medtaget de tilbud, der også eksisterede før strukturreformen for at sikre, at der gives et billede af, om der er kommet flere målgrupper på den samme mængde tilbud.

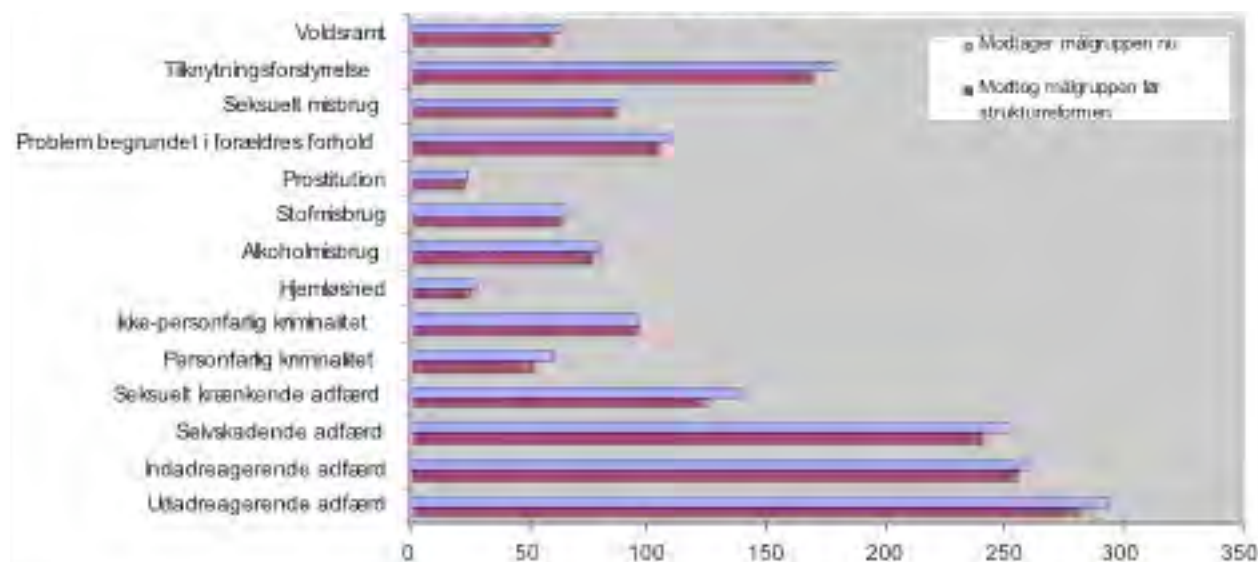
Målgrupper fordelt på tilbudstyper (§)

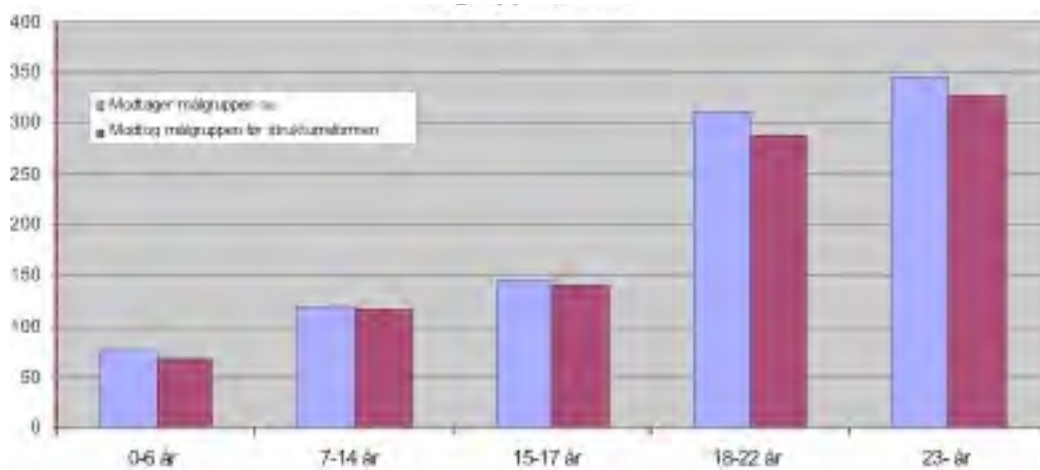
Målgrupper, funktionsnedsættelser

Målgrupper, sociale problemer

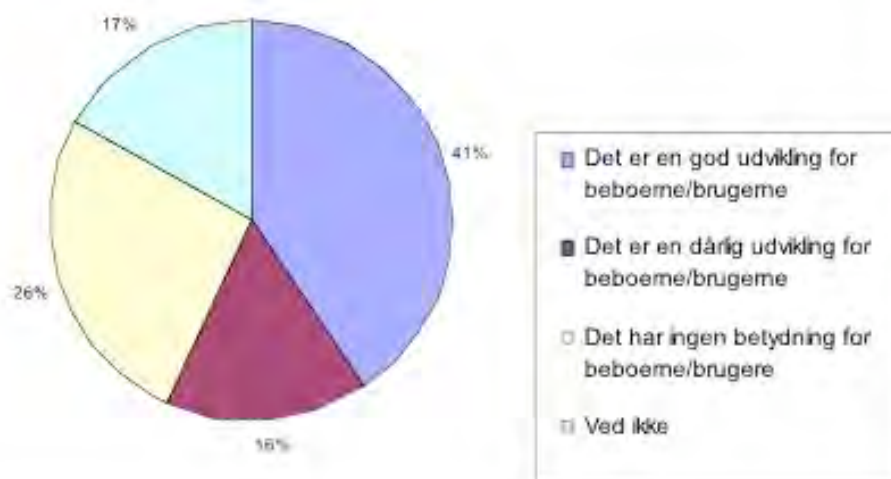
Målgrupper, alder

Af de ovenstående grafer ses det, at for næsten alle typer målgrupper er en stigning i mængden af sociale tilbud, der modtager dem. Især inden for funktionsnedsættelser og sociale problemer er der en udvikling. Dette er en klar indikation for afspecialisering af

hele branchen. Når de sociale tilbud modtager flere forskellige målgrupper, da udtyndes mulighederne for at opretholde fagligt bæredygtige specialiserede tilbud. Flere målgrupper mødes således under samme tag.

Betydning for brugerne

Betydning af flere målgrupper

Lederne vurderer konsekvensen af udviklingen hen mod flere målgrupper meget forskelligt, men overvejende positivt. Blandt de tilbud, der har ændret målgruppe siden strukturreformen (det gælder for 36 %).

Af dem, der har modtaget nye målgrupper, mener 41 % det er godt for beboere, 17 % at det er dårligt og 26 %, at det ingen betydning har (N=172). Dette resultat må siges at være ret uklart, men også overraskende, idet langt de fleste ledere vurderer, at afspecialiseringen medfører bedre forhold for tilbudets brugere/borgere generelt.

Sådanne klare udsagn kan dog ikke findes blandt de bemærkninger, lederne har givet til dette spørgsmål. I stedet finder man flere nuanceringer:

- Der er både god og dårlig udvikling. Spredningen af forskelligartede årsager til anbringelse er svær at tackle, da der ikke altid er tid til at tilrettelægge nyt tilbud og "skole" pædagogerne.
- For hovedparten af borgerne er det den samme service, blandt enkelte beboere er der sket en revisitering og disse beboere har fået et bedre tilbud (integreret dagtilbud)
- Vi har en stor gruppe udviklingshæmmede, som lider under de nye beboere som har helt andre problematikker

- Vi modtager ikke unge, som vil skade den målgruppe, vi har nu
- Da kommunen har valgt at spare midlerne til kompetenceudvikling, har medarbejderne måttet lære arbejdet med nye målgrupper primært gennem erfaringer/sidemandsoplæring. På det korte sigt har det haft konsekvenser for både børn, unge og personale. På længere sigt har det forhåbentlig ingen betydning for målgruppen!

Årsagerne til flere målgrupper

Vi har også spurgt, om tilbuddet tager flere målgrupper ind pga. mindre efterspørgsel på pladser til deres tidligere målgrupper og pga. pres fra deres beliggenhedskommune. Også her er kun inkluderet de tilbud, der har sagt, at de tager flere målgrupper ind.

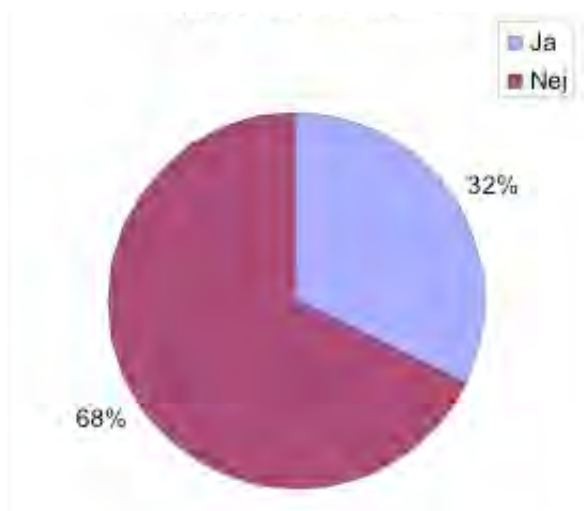
32 % af lederne svarer, at deres tilbud tager flere målgrupper ind på grund af mindre efterspørgsel på deres tidligere specialer (n=159).

35 % af lederne svarer, at de på grund af pres fra beliggenhedskommunen har udvidet antallet af målgrupper (N=165).

Det kan altså konkluderes, at blandt de tilbud, der efter reformen er begyndt at modtage nye målgrupper, gælder, at 1/3 gør det som følge af mindre efter-

Tager tilbuddet flere målgrupper ind pga mindre efterspørgsel på pladser på de målgrupper tilbuddet var specialiseret i før strukturreformen

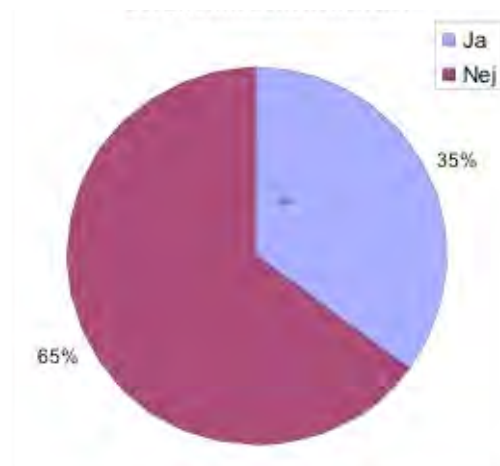

spørgsel efter deres oprindelige speciale, og 1/3 bliver presset til at udvide målgruppen af deres beliggenhedskommune. For en stor del af tilbuddene er det dermed ikke faglige hensyn, der gør, at målgrupperne udvides, men ydre pres/vilkår.

Lederne har dog meget forskellige erfaringer, der ligger til grund for deres besvarelse, hvilket fremgår af disse bemærkninger til ovenstående spørgsmål:

- *Egen kommune ønsker ikke at bidrage til at fylde vores pladser - derfor må vi selv ud i bla. fagblad og omegnskommuner.*
- *Der er stigende pres på faglig rummelighed i forhold til forskellighed i handicap.*
- *Forventning om 100% belægning kan medføre, at vi slækker på målgruppen.*
- *Det ser ud, som om at de kommunale aftaler som var gjort før reformen ikke holder. Alle kommuner har travlt med at lave egne kommunale tilbud. Der mangler en opstramning fra de faglige organisationer.*
- *Efterspørgslen steg umiddelbart efter strukturreformen. Nu mærker vi, at kommunerne selv tager mere og mere over, således det kun er de mest adfærds-vanskelige, de forsøger at "afsætte".*

Tager tilbuddet flere målgrupper ind pga pres fra tilbuddets beliggenhedskommune?

- *Krav om større fleksibilitet og dermed en bredere vifte i tilbuddet under de samme rammer som før.*
- *... hvilket ikke har med strukturreformen at gøre, men formentligt med besparelser i kommunerne.*
- *Vi tager ikke andre målgrupper ind, men har tomme pladser, fordi nogle hjemkommuner har taget beboere hjem.*

Hjemtagning og selvforsyning

En undersøgelse blandt socialcheferne i kommunerne fra oktober 2009² viste, at kommunerne arbejder aktivt for at blive så selvforsynende som muligt med pladser til egne borgere. Samtidig sagde 3/4 af socialcheferne, at de oplever øget hjemtagning af borgere. Nærværende survey blandt lederne "ude i marken" bekræfter disse udsagn.

Det er et meget markant resultat af undersøgelsen, at 1/5 af lederne på de 'midlertidige tilbud'³ ikke har modtaget borgere fra andre kommuner siden reformen. Og halvdelen har modtaget tre eller færre nye beboere/brugere. Her er set bort fra de tilbud, der er længerevarende botilbud (§ 108 i serviceloven), da

² Socialpædagogerne (2009): Økonomi og styring på det specialiserede sociale område – survey blandt socialchefer i kommunerne

³ I denne forbindelse betyder midlertidige tilbud, alle de tilbud, der dækker paragrafferne vist i grafen "Målgrupper fordelt på §" undtagen § 108.

disse må formodes at have lange perioder uden væsentlige udskiftninger blandt beboerne. Hertil kommer andre klare tegn på øget selvforsyning:

	Alle tilbud	Børne-unge tilbud
Tilbuddet har i højere grad beboere fra beliggenhedskommunen	24 % (n = 499)	31 % (n = 143)
Beboere på tilbuddet kommer fra færre kommuner nu	22 % (n = 501)	26 % (n = 142)
Beboere er blevet hjemtaget fra tilbuddet	19 % (n = 483)	29 % (n = 135)

Hjemtagningen er størst på børneområdet

30 % af tilbuddene på børne-ungeområdet siger, at de i højere grad får brugere/beboere fra beliggenhedskommunen. Men dertil kommer, at 29 % af tilbuddene på børne-ungeområdet, har oplevet at få hjemtaget et eller flere børn, mens det var 19 % for den samlede undersøgelse. Dette bekræfter tendenser til selvforsyning på området, der har været omtalt i pressen de sidste par år.

Hjemtagning på § 108-tilbud (længerevarende botilbud)

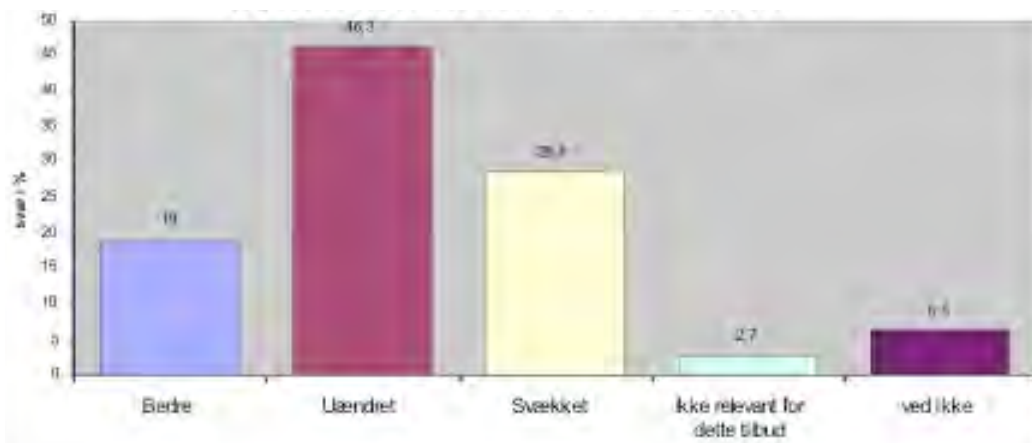
Selv på de længerevarende botilbud opleves der allerede nu hjemtagninger. 11 % har oplevet, at en eller flere borgere er blevet hjemtaget (n = 193). Denne udvikling vil uden tvivl accelerere, når loven om betalings-/handlekommuner træder i kraft. Denne lov, der er blevet til som et løfte fra regeringen til KL i sidste års økonomiaftale, sikrer, at den oprindelige hjemkommune (der "betaler regningerne") får den fulde visitationskompetence for alle borgere/beboere, der er brugere af tilbud i andre kommuner.

Samme muligheder for specialisering på tilbuddene

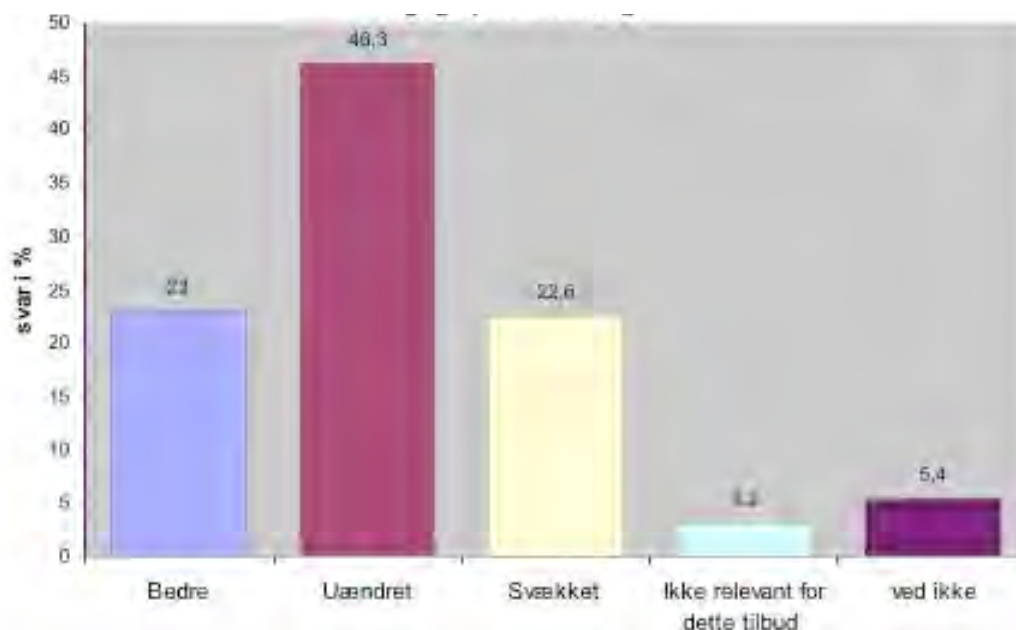
Vi har også spurgt til ledernes egen vurdering af, hvor gode muligheder tilbuddet har for at opretholde en specialisering.

Der er lige mange, der opfatter de faglige specialiseringsmuligheder som henholdsvis bedre og svækkede, så her viser undersøgelsen ingen tendens. Derimod er der flere, der ser vanskeligheder i at oppebære ekspertise indenfor små målgrupper. Dette stemmer da også godt overens med, at målgrupperne er udvidet så markant over hele linjen, jævnfør de førstnævnte resultater i denne rapport.

Hvordan er tilbuddets mulighed nu ift. før strukturreformen for at oppebære ekspertise inden for små målgrupper?

Hvordan er tilbuddets mulighed nu ift. før strukturreformen for faglig specialisering

Den individuelle vurdering af borgernes behov

Den sociale servicelov § 88 forudsætter, at den kommunale myndighed foretager en individuel vurdering af borgerens behov, og dette indebærer i princippet også, at omkostningerne og dermed takstberegningen varierer fra bruger til bruger. I realiteten fastsættes

Sker der en konkret individuel vurdering af den enkelte beboers/brugers behov i udmålingen af ydelser på tilbuddet?

der generelle takster for grupper af brugere/beboere ud fra de samlede medgåede omkostninger, jævnfør afsnittet om antallet af takster længere fremme i rapporten.

Vi har spurgt tilbuddene, om de foretager en individuel vurdering af deres borgere. Her svarer 57 %, at der sker en konkret individuel vurdering af den enkeltes behov, 27 %, at det til dels sker, og 16 %, at det ikke sker (n = 514). At kun lidt over halvdelen af tilbuddene kan bekræfte, at der sker en individuel vurdering, er meget problematisk i forhold til lovens krav. Og samtidig kan det tyde på, at der mange steder ikke sker en individuel faglig indsats.

Der er tjekket for, om der er en forskel på mht. individuel vurdering på hhv. børneområdet og voksenområdet, men der er kun meget lille forskel på de to områder i forhold til spørgsmålet omkring individuel vurdering.

2. Årsager til takststigninger

Her gennemgås en række faktorer, der kan være med til at forklare stigningen i takster fra strukturreformen og frem.

Udviklingen i takster fra 2007-2010

På tilbuddene er der en jævn andel, der rapporterer takststigninger

2007-2008: 37 %

2008-2009: 38 %

2009-2010: 34 %

Samtidig er der et stigende antal, der rapporterer faldende takster:

2007-2008: 6 %

2008-2009: 10 %

2009-2010: 23 %

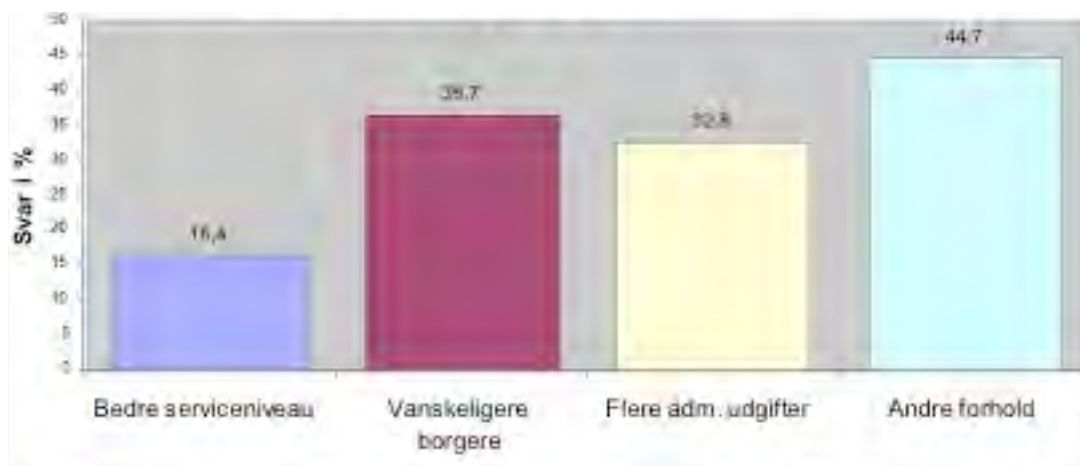
Der er ikke nævneværdige forskelle at se mellem de større områder, børne-unge, midlertidige botilbud, samt længerevarende botilbud, når der ses på stigninger år for år. Dog kan det ses, at der på voksenområdet er 14 %, der har haft stigninger alle tre år, mens det på børneområdet gælder for hele 22 %.

Bedre serviceniveau og vanskeligere brugere/borgere

Ledernes forklaringer på stigende takster er især vanskeligere borgere og administrative udgifter, mens et bedre serviceniveau nævnes af 16 % som en for-

Hvordan kan ændringerne i takster forklares?

Vælg gerne flere svar

klaring. Herudover har lederne en lang række bemærkninger, som særlige forklaringer på stigningerne på deres område.

Blandt andre forhold nævnes f.eks.:

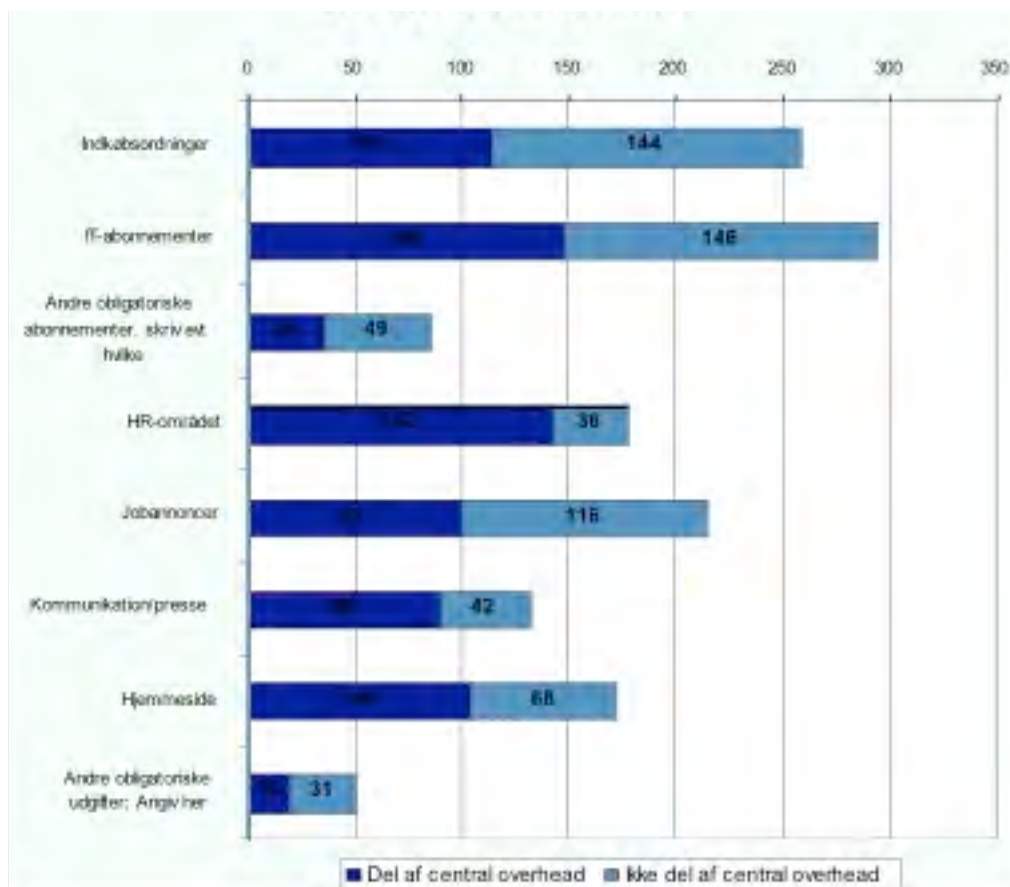
- Skred i målgrupper: Blandingsdiagnoser.
- Pulje og projektindtægter er stoppet.
- 10 - 12 % Administrationsbidrag og centrale puljer til driftsherrekommune.
- Lønstigninger, bortfald af servicebetalingen, betaling af flere serviceforanstaltninger som før var et "amtsligt" gode.
- Hører fra vores økonomienhed, at når de skal indberette kommunens budget på anbringelsesområdet skal de indregne både kommunens udgifter til anbringelser + budgettallene på deres døgninstitutioner, som jo ikke belaster kommunen, men er finansieret af takstindtægter. Derved indregnes døgninstitutionernes driftsomkostninger 2 gange!
- Dokumentationsarbejde.
- Overhead er steget fra 9-20 % efter struktur-reformen.
- Ydelser der tidligere var tilkøbsydelser, er i dag inkluderet i taksten.

Ringes indflydelse på taksten

Selvom alle takster ifølge reglerne skal beregnes præcist ud fra de medgåede direkte og indirekte omkostninger i forbindelse med det enkelte tilbud, så indtages lederne kun i ringe omfang i fastsættelsen af taksten. Hele 71 % af lederne, siger, at de i ringe

Udgifter pålagt fra kommunens/regionens side. Er de en del af centralt overhead?

grad eller slet ikke har indflydelse på takstens størrelse (n = 518).

Pålagte centrale udgifter som en del af taksten

Siden strukturreformen har der udviklet sig en "hemmelig" teori om, at en væsentlig årsag til de fortsatte takststigninger år for år er, at kommunerne løbende bliver bedre til at indregne flere og flere indirekte omkostninger i taksterne – også centrale omkostninger, man ikke umiddelbart vil forbinde med aktiviteten på tilbuddet. Grunden til betegnelsen "hemmelig" er, at teorien dækker over en gensidig mistillid mellem sælger- og køberkommune. Da næsten alle kommuner har begge disse roller på markedet, befinder de sig i en vanskelig situation og vil ikke være den første, der begynder at 'skyde' på de andre med beskyldninger om for høje takster.

Vi har spurgt lederne, om de oplever en række tvungne (obligatoriske) udgifter fra kommune/region. Kan disse ekstra udgifter fra kommunen mon forklare stigende takster? Her kan vi se, at det især er tre udgifter, der tynger og som ofte ikke er en del af den fastsatte overhead:

- 72 % er pålagt indkøbsordninger og af disse siger 56 %, at disse udgifter ikke er del af overhead
- 84 % er pålagt IT-abonnementer og af disse siger 50 %, at det ikke er del af overhead
- 65 % er pålagt fælles jobannoncer og af disse siger 54 %, at det ikke er del af overhead

Det er bemærkelsesværdigt, at så mange svarer, at disse obligatoriske abonnementer og centrale administrative omkostninger ikke indgår i det centrale overhead, som kommunerne har aftalt i rammeaftalerne.

Det medregnes derimod i den del af taksten, der henregnes direkte til tilbuddet. Hermed sker en "decentralisering" af centrale udgifter, der muliggør en højere takstbetaling for de ydelser, der leveres på institutionsniveau.

Når en stor del af de administrative udgifter er obligatoriske, betyder det også, at når tilbuddene fx gennem aftaler i KKR pålægges at udføre en bestemt procentmæssig fald i taksten, så er der en stor del af udgifterne, som ikke kan vælges fra (især administrative udgifter). Det betyder, at besparelserne, der reelt mærkes ude på tilbuddet, vil være større end den "officielle" besparelse.

Administration på tilbuddet

Der er intet, der tyder på, at institutionernes egne administrative medarbejdere eller administrative opgaver og funktioner kan forklare takststigningerne. Der er nemlig ikke sket en generel stigning i antallet af administrative medarbejdere på tilbuddene, viser denne survey. 16 % af tilbuddene angiver, at de har færre administrative medarbejdere på tilbuddet, hvimod 15 % angiver, at de har flere administrative medarbejdere ansat (n = 456).

Sammenhæng mellem takststigninger og salg af pladser

Som nævnt under afsnittet omkring centralt pålagte udgifter er der i kommunerne en gensidig mistro til

hinanden og til de takster der opkræves. I undersøgelsen kan vi se en tydelig sammenhæng mellem i høj grad at være sælger af pladser til andre kommuner og at have haft takststigninger. De tilbud, der sælger pladser uden for kommunen, har i dobbelt så mange tilfælde haft takststigninger alle tre år efter struktur-reformen (23 %, n = 243) som de tilbud, hvor der ikke er beboere fra andre kommuner (12 %, n = 43).

Hvis man ser på antallet af borgere, som tilbuddet har, og sammenholder det med takststigninger bliver samme tendens bekræftet. De tilbud, der alle tre år har haft takststigninger, har en langt højere grad af deres borgere fra andre kommuner end beliggenhedskommunen ift. de, der ikke har haft takststigninger i perioden 2007-2010.

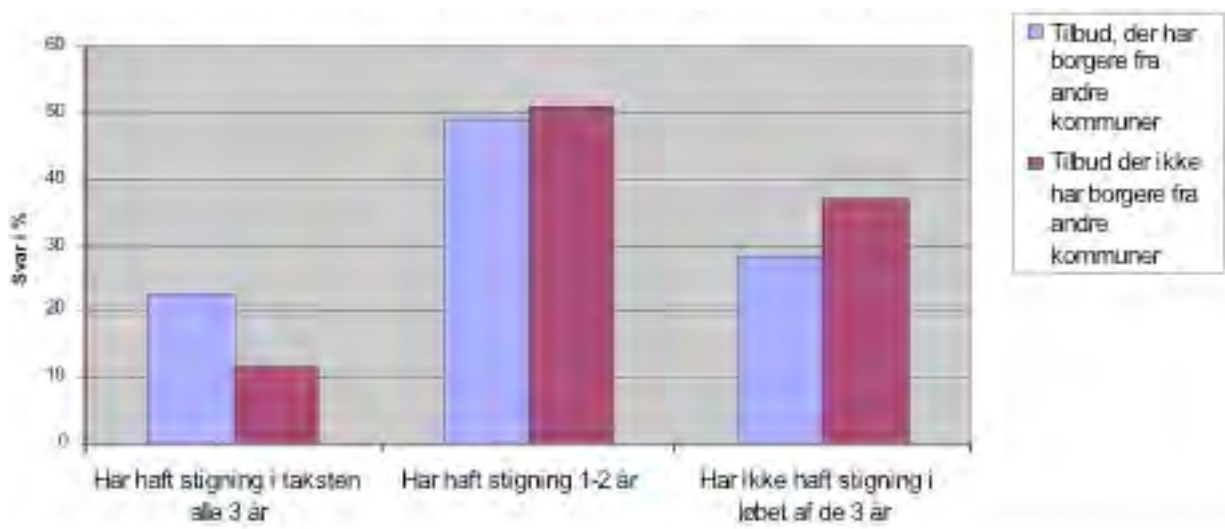
Når tilbuddet sælger mange pladser ud af kommunen, stiger taksterne i højere grad, end hvis de kun bruger pladserne til egne borgere.

Gennemsnitlig andel borgere, der ikke er fra beliggenhedskommunen

Tilbud der har haft takststigninger alle tre år 2007-2010 58 %

Tilbud der ikke har haft takststigninger i perioden 2007-2010 36 %

Sammenhæng mellem takststigninger og salg af pladser ud af kommunen

Ikke flere ydelser eller bedre ydelser

Hverken antallet af ydelser til den enkelte borger eller kvaliteten heraf, ser ud til at kunne forklare takststigningerne. Overordnet set er der ifølge lederne ikke sket et generelt løft.

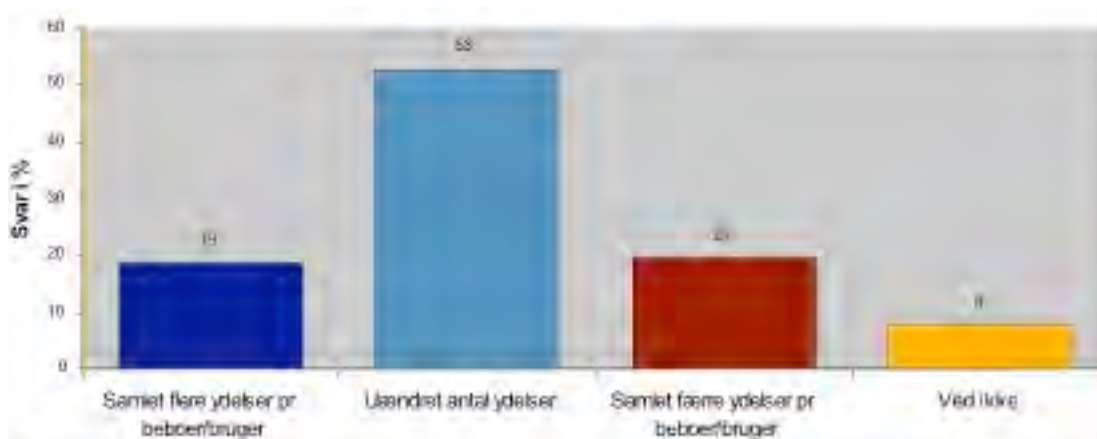
Cirka hver 5. tilbud har flere ydelser pr. beboer og ca. hver 5. tilbud har færre ydelser pr. beboer (n = 503). Takststigninger synes altså ikke at kunne forklares med, at der er flere ydelser til den enkelte. Vi har også spurgt ind til kvaliteten i ydelserne: Hvert 10. tilbud mener, at kvaliteten i ydelserne er

blevet dårligere, mens 18 % mener, at der er bedre kvalitet i ydelserne (n = 506).

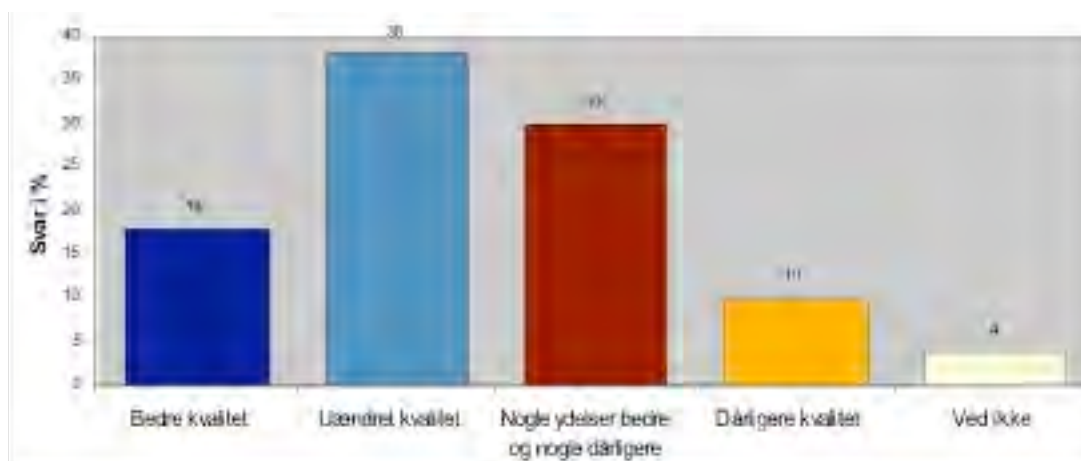
Andre betalingsdele udover taksten?

Der har også været spekuleret i, om udgiftsudviklingen kan skyldes forskellige former for ekstra opkrævninger og indtægter fra andre ydelser udover taksten. Men med hensyn til takstens andel af de samlede indtægter, så er det gennemsnitlig 96,1 % der kommer fra takst. Og 60 % af deltagerne siger, at hele deres indtægt er fra takst. Umiddelbart altså heller ikke en forklaringsfaktor vedr. takststigningerne.

Hvilke ændringer i mængden af ydelser til den enkelte beboer/bruger har der været fra 1.1.2007 og frem?

Hvilke ændringer har der været i kvaliteten af ydelserne til den enkelte beboer/bruger fra 1.1.2007 og frem?

Flere takster på samme tilbud?

Lidt over halvdelen af tilbuddene har mere end en takst (n= 467).

De, der har svaret, at de har mere end en takst er ydermere blevet spurgt, om der er mere end en takst på samme type ydelse. Det er tilfældet for lidt under halvdelen (n = 269).

Denne tendens til mere differentierede takster kan være en mulig forklaringsfaktor bag de generelt set stigende takstbetalinger. Det har været fremført, at jo mere fintmasket takststrukturen bliver, jo flere muligheder er der for at udskille omkostningselementer, differentiere dit produkt og skabe udbudsbestemte priser. Denne survey kan imidlertid ikke dokumentere en sådan direkte sammenhæng.

Øget brugerbetaling

Samtidig med, at taksterne stiger, oplever mange brugere på de sociale tilbud, at de også selv skal betale flere poster. 20 % af tilbuddene i undersøgelsen har flere brugerbetalte ydelser nu end før strukturreformen (n = 506).

Brugerbetalingen nævnes ofte på aktiviteter ud af huset og rengøring:

- I forbindelse med nedskæringer i dette års budget, diskuterer vi i øjeblikket konsekvenserne. Det, vi ved p.t., er at vi ikke tilbyder så mange kolonidage som tidligere. Der vil dog nok blive andre områder, hvor vi også er nødt til at indføre højere brugerbetaling.
- Rengøring f.eks. - møbler, haveting, blomster osv osv - egen bolig efter almennyttig boliglov men uden medfølgende kompensation

Samtidig gælder det for 12 %, at de fra den kommune eller region der er driftsherre, mødes med krav om brugerbetaling (n = 508). Ca. hvert 9. tilbud bliver altså udefra presset til, at beboerne skal mødes med mere brugerbetaling.

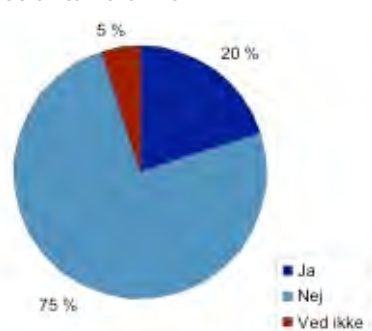
Har tilbuddet flere takster

Har tilbuddet differentierede takster på samme type ydelse? (fx to forskellige takster for døgnophold)

Er der flere brugerbetalte ydelser på tilbuddet nu end før strukturreformen?

Er der fra kommunens/regionens side krav om større udbud af brugerbetalte ydelser nu ift. før strukturreformen?

Undersøgelsens metode

Surveyet er tilrettelagt som et elektronisk spørgeskema med i alt 45 spørgsmål, hvoraf de fleste er stillet til alle deltagere, nogle få spørgsmål er dog opfølgning på specifikke svar, så her er kun nogle respondenter, blevet stillet spørgsmålet.

Deltagere

Målgruppen for surveyet er ledere på tilbud inden for det specialiserede sociale område. Det elektroniske survey blev udsendt til 1672 e-mailadresser, som vi kunne forvente tilhørte målgruppen. E-mail adresserne er fra tre kilder:

- 1) SL's medlemsarkiv over medlemmer, der har angivet, at de er ledere,
- 2) Foreningen af Danske Døgninstitutioners (FADD) arkiv over ledere på deres område og
- 3) Liste fra Sociale Lederforum med opgørelse over ledere på botilbud mv.

Udsendelse

Det elektroniske survey blev udsendt per mail til de 1672 e-mails den 19. april 2010. 215 mails har vist sig at være fejlbehæftede eller modtageren har rettet henvendelse og gjort opmærksom på, at hun/han ikke var en del af målgruppen. Andre der har været udenfor målgruppen har blot ignoreret henvendelsen. Den 26. april blev der udsendt en rykker til de personer, der endnu ikke havde besvaret surveyet. Surveyet blev lukket for besvarelse den 3. maj kl. 12.30.

Besvarelser

814 har påbegyndt besvarelsen af spørgeskemaet og 522 har færdiggjort det. Det giver en svarprocent på 35,8 % på færdiggjorte besvarelser i forhold til det teoretisk mulige antal respondenter (1457). Men da udsendelsen er sket til så bred og uhomogen en kreds af personer, hvoraf mange befinder sig udenfor målgruppen, er den reelle besvarelsesprocent væsentlig højere. Det store frafald undervejs i besvarelsen af spørgeskemaet (292 personer) kan skyldes undersøgelsens betydelige omfang. Vi kan se i loggen, at nogle respondenter har været langt over 30 min om at besvare det fulde skema.

Resultaternes sikkerhed

Statistisk vurderet er resultaternes mere usikre end det man normalt kræver i landsdækkende samfundsvidenskabelige undersøgelser. Det skyldes alene usikkerheden om den reelle størrelse af den relevante population, der siges noget om i undersøgelsen. Stikprøven på 522 er væsentlig større end det er lykkes for Socialpædagogerne at opnå i tidligere lignende surveys, men da spørgeskemaet er udsendt til flere personer end mængden i den reelle population, kan den statistiske sikkerhed ikke beregnes. Dog er det meget væsentligt at være opmærksom på, at stikprøven vurderes til at være yderst repræsentativ for populationen, jævnfør afsnittet herom nedenfor, og derfor må resultaterne antages at give et præcist billede af ledernes viden, meninger og vurderinger omkring det specialiserede sociale område på institutionsniveau i Danmark anno 2010.

Repræsentativitet

Blandt de 522 respondenter, der har færdiggjort spørgeskemaet anfører 62 % at de er ledere for et eller flere tilbud, mens 29 % er mellemledere på tilbuddet (og 9 % er andet).

Der er kontrolleret for den geografiske repræsentativitet blandt svarene ved hjælp af respondenternes postnumre – de har angivet hvilket postnummer tilbuddet ligger i.

4/5 af alle postnumre deltager i undersøgelsen og der er kun en svag overrepræsentation af postnumre over nr. 4300, og en underrepræsentation af postnumre derunder.

Det fremgår, at opholdssteder for børn er underrepræsenteret, mens dagtilbud for voksne er overrepræsenteret. Herudover fordeler respondenterne sig over hele paletten af forskellige typer tilbud på det specialiserede sociale område, jævnfør afsnit 1 ovenfor.

Fordeling på typer af arbejdspladser

	Andel af samlet population i % (Medlemmer af Socialpædagogerne)	Andel i undersøgelsen i %
<i>Institutioner for børn og unge</i>	22,5	20,5
<i>Opholdssteder, børn</i>	5,9	1,8
<i>Dagbehandling, børn</i>	8,6	4,9
<i>Botilbud, voksne</i>	48,2	45,1
<i>Dagtilbud, voksne</i>	11,3	22,6
<i>Misbrugsområdet</i>	1,8	3,7
<i>Hjemløse/krisecenter</i>	1,8	1,4

Fordeling regionalt/kommunalt ansatte

Med hensyn til tilbuddenes ejerform og driftsforhold er fordelingen af besvarelserne ikke helt i overensstemmelse med fordelingen på tilbudsportalen.dk, hvor samtlige godkendte tilbud er registreret:

	Survey	Samtlige tilbud på tilbudsportalen.dk
<i>Kommune</i>	71 %	65 %
<i>Region</i>	12 %	5 %
<i>Fonds-/selvejende</i>	16 %	28 %
<i>Andet</i>	1 %	3 %

De regionale tilbud er overrepræsenterede i undersøgelsen, mens de fondsejede og selvejende er underrepræsenteret.

I hvor høj grad kan der siges noget om situationen før strukturreformen?

Ca 2/3 af lederne i undersøgelsen (65 %) var ansat på tilbuddet inden strukturreformen, mens de resterende 35 % først er blevet leder på tilbuddet efter 1.1. 2007 (n = 518).

Langt de fleste af lederne i undersøgelsen (96 %) arbejder på tilbud, der også eksisterede før strukturreformen (n = 518).

Socialpædagogernes Landsforbund

Brolæggerstræde 9
1211 København K

Telefon 7248 6000
Mail: sl@sl.dk
www.sl.dk